

Ako je majka Franciska Lechner mogla s tim pokušati u Beču, još pred sto godina, i osnovala, baš najviše u tu svrhu, svoje »Kćeri Božje Ljubavi«, zašto to ne bi redovnice velike duše mogle pokušati i danas? Razumije se: s blagoslovom Crkve. I ne samo s njezinim blagoslovom, nego i uz njezinu veledušnu pomoć!
Č.

BENEDIKTA ZELIĆ — BUČAN:

»Stotinjak Pisama Mihovila Pavlinovića«

Izdanje Historijskog Arhiva u Splitu, Svezak VII — Split 1969.

Ovo drugo djelo o **Korespodenciji Pavlinovića**, hrvatska je javnost živo iščekivala od uvažene kolekcionarke i redaktorke ove druge zbirke gđe prof. **Eta Zelić-Bučan**. Osim ova dva njezina djela o Pavlinovićevoj korespodenciji, koja su dragocjeni magazin podataka o ljudima i razvojnim linijama Hrvatskog Preporoda u Dalmaciji, spisateljica je poznati i priznati auktor djela o **Bosančici**, koje je najkompetentniji prikaz ovog našeg autorskog pisma.

U ovom novom djelu gđa prof. **Eta Zelić-Bučan** sabrala je »Stotinjak« pisama »**podgorskog pustinjaka**«, koji je bio idejni lider Narodne stranke u Dalmaciji, najkrupnija politička ličnost na poprištu gigantske nacionalne borbe za političko hrvatsko osvješćenje Dalmacije, prve pozornice povijesne hrvatske Države. Pavlinović je bio neustrašivi lov-borac kojeg su ljubili i slijedili bezbrojni Hrvati, a mrzili autonomaši i njihovi saveznici.

Bio je nar. zastupnik u bečkom parlamentu, pa kako je bio dinamičan, visoko kulturni i prodoran zastupao je hrabro i inteligentno, pred nutarnjim i vanjskim forumom životne interese hrvatskog naroda na čitavom teritoriju: Trojndnice-Hrvatske-Bosne i Dalmacije.

Kako je bio velike teološke i filozofske erudicije, što svjedoči i njegova biblioteka krcata prvoklasnih latinskih, talijanskih i njemačkih djela, prvaka apologeta-filozofa-teoretičara kršć. nazora na svijet, pred carskim parlamentarcima, jozefinističkim liberalcima, uvijek je prvi dizao glas protiv državnog liberalizma i lajicizma.

Kao župnik u svojoj rodnoj Podgori ili je primao brojne prijatelje ili se s njima dopisivao. Imao je jednu malu jednostavnu vikendicu u šumici, u samoci, na pogled divnog, plavog Jadrana gdje se odmarao i meditirao, stvarao svoje propadandne planove, pa bi, često-često, išao u **franj. samostan Makarsku** gdje je imao najvjernije prijatelje, posebno izvrsnog jezikoslovca, o. Gabru Puratića s kojim je diskutirao lingvističke probleme. On je, veliki i **umni Pavlinović**, u čitavoj svojoj akciji bio intimnom bratstvu s oo. franjevcima. Kod njih bi odsjedao: i u Makarskoj, i u Splitu, i u Imotskom, i na Visovcu, i u Zaostrogu — svugdje, jer je **znao da je jedinstvo klera nezamjenjivi uvjet za uspjeh i religioznost i nacionalnih naših pothvata**.

U Predgovoru učena spisateljica iznosi koliko je dosad objelodanjeno od goleme Pavlinovićeve Korespodencije: — **Palavršić-Zelić-Bučan**, Korespodencija Mihovila Pavlinovića. Izd. Hist. Arh. u Splitu, sv. IV, Spl. 1962. U ovom je djelu objelodanjeno 445 pisama od 82 razna korespodenta. — Još su razni sabirači objelodanili — 45 pisama u razni mrevijama: kao na stranicama **Mogućnosti**, **Pedagoške akademije Radovi**, **Nove Revije**, **Studija** . . . **Marina Pavlinovića**, **S. Traljica** u **Radovima Instituta J A Z U** . . .

U ovom djelu Gđa prof. **Eta** objavljuje 99 pisama sedamnaestorici nastavnika: **Strossmayeru**, **Ivičeviću**, **Perišiću**, **Vojnoviću**, **Račkome**, **Senoi**, **fra Ivanu Markoviću** i t. d. Ona je sabrana pisma rasporedila u 6 skupina, pod rednim brojem »sa svim osobinama jezika, stila, pravopisa« . . . da »dopumenti budu

vjerna slika izvornika.« Materijal je obilan. Sadržaj interesantan — za otkriti čistu političku stvarnost u onoj ljutoj borbi hrvatskog osvješćenja Dalmacije protiv tuđinskog autonomaštva i narodnih renegata. Pavlinović je bio izvanredan govornik: osvajao je mase. On je bio kao vulkan neiscrpiv u incijativama, pa je nizao pobjede na pobjede. Doživio je trijumf hrvatske narodne misli u Dalmaciji. Časno je i sjajno izvršio svoju životnu misiju. Mlad je umro-ali je ostavio sporenim aere perennius: na Jadranu hrvatski narod je svjestan da na njegovu moru, kako pjeva Nazor-još je tu-Zvonimirova lađa!

Učena gđa prof. Eta Zelić-Bučan, objelodanivši dva dragocjena djela o **Korespodenciji Mihovila Pavlinovića** dokazala je da je **Pavlinović spasio Dalmaciju**, sa svojim drugovima iz Preporoda, **Hrvatskoj na Jadranu**. Njegino djelo od srca preporučam.

dr Ivo Perinić

ZA PASTORALNU PRAKSU

Danas iza Koncila svi naši bogoštovni čini u Crkvi sve više bogate se novim obredima i tako vjernicima postaju sve privlačiviji, samo ako nastojimo da ih do u tančine izvedemo, a i vjernicima protumačimo.

Ovdje posebno hoću da istaknem sakrament sv. Krštenja i vjenčanja. Oni nam opet savršeno ističu snagu zajedništva djece Božje u krilu Kristove Crkve.

Ali još bi nešto trebalo učiniti nakon obavljenih obreda u crkvi. Mi tomu malo posvećujemo pažnje, a za stranke je to od velikoga značenja i ostavlja još jači pečat uspomene na primanje i značenje ovih svetih sakramenata.

Mnogo znači kako ćemo stranke primiti u našem župskom uredu iza obavljenih obreda u crkvi.

Kako bi to bilo lijepo, da u uredu pripremimo pokriven stol, na njemu vaza cvijeća, servis sa malo pića i sitne meze. Njih bi župnik primio za taj stol, nazdravio i čestitao. I oni bi tu odsjeli dok župnik bude bilježio u matice što je za zabilježiti.

Ovo bi bilo malo veselje Crkve i župske zajednice.

Zato će župnik nastojati, da se najavi dan krštenja i vjenčanja. Na krštenje će doći i otac djeteta.

Danas skoro svatko na dan krštenja svoga novoga člana pripremi slavlje i u svojoj obitelji. Na ovo slavlje dolazi: kum, žena koja je dijete nosila u crkvu i još najbliža rodbina. Često pozovu i župnika. Prisutnost župnika-svećenika koji je dijete krstio — daje opet posebni svečani ton tomu događaju. Zato neće taj poziv lako odbiti. Isto tako, župnik će barem drugi dan iza vjenčanja, poći u kuću mladenaca i čestitati njihovim roditeljima i njima, pogotovu ako je mlada došla iz druge župe gdje je i vjenčanje obavljeno. Mi ne znamo koliko gubimo s ovim propustima.

Pa i pristoji se da župnik kao otac župske zajednice najviše očituje svoje veselje nad novim članom i novom obitelji ove zajednice.

Kad budemo istraživali povijest krsnih slava kod istočne crkve, pa i negdje kod nas katolika gdje su pomiješani sa Pravoslavicima, onda ćemo još bolje uvidjeti, da ovo sve ima svoj duboki religiozni razlog i smisao.

fra Kamilo Milas, župnik